

муніципальних органів по створенню ефективного механізму правового регулювання, по цивілізованому використанню юридичних засобів у досягненні таких цілей, як найбільш повне забезпечення прав і свобод людини й громадянина, укріплення дисципліни, законності та правопорядку, формування правової держави та високого рівня правової культури у житті суспільства і держави.

Гавришук М.В.

курсант 2 курсу ФПФПВВ
ННІПФПМГБВВ НАВС

Науковий керівник:

Павловська А.А.

кандидат юридичних наук

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ЗАКІНЧЕННЯМ СТРОКІВ ДАВНОСТІ

Зміни, що відбуваються у процесі формування державного механізму та правової системи, потребують активної життєвої позиції не лише політиків, а й фахівців інших професій.

Загальновідомо, що кожен хто вчинив суспільно-небезпечне діяння, повинен відповідати перед законом. Проте судова практика демонструє загальну тенденцію до звільнення обвинувачених, підсудних від кримінальної відповідальності. Тому на даний момент вивчення даної теми потребує особливої уваги.

Метою наукової роботи є набуття фундаментальних знань порядку та правил звільнення від кримінальної відповідальності осіб, які мають на це право та визначити порядок нарахування строків давності за довготривалими злочинами.

Нами було вивчено питання звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності та розкрито зміст ключових понять “звільнення від кримінальної відповідальності”, “звільнення від кримінального покарання”, проведено паралель між ними та визначено їх основні відмінності.

В ході проведеного дослідження розкрито: підстави застосування давності притягнення до кримінальної відповідальності, обумовлено вимоги, що впливають на закінчення строків давності, зазначено види строків давності та визначено правила обчислення строків давності, обґрунтовано порівняння строків давності для повнолітніх і неповнолітніх осіб.

Отже, нами визначено, що діюче законодавство передбачає, як повне звільнення від відбування всього строку покарання, так і частини покарання. Встановлено, що звільнення від відбування покарання є умовним і

безумовним, а звільнення від відбування покарання, можливе також на підставі акта амністії або помилування.

В той же час, слід зазначити, що кримінальний Закон передбачає як обов'язкове звільнення від кримінальної відповідальності так і факультативне.

Із проаналізованих нами злочинів стає зрозумілим, що підставою застосування інституту давності в кримінальному праві вважається зменшення суспільної небезпечності вчиненого злочину внаслідок того, що вплив значний проміжок часу. Враховується також презумпція про втрату повністю або значною мірою суспільної небезпечності особи, яка законослухняною поведінкою після вчинення злочину демонструє своє виправлення.

Слід зазначити, що в ході даного дослідження значна увага приділялась різним поглядам вчених з приводу початкового моменту, з якого починається вплив строків давності за довготривалими злочинами. В результаті чого встановлено, що поки об'єкту злочину – громадським відносинам, які охороняються кримінальним законом, заподіюється шкода, не може ставитися питання про початок закінчення строків давності. Тому слід визначити що момент, з якого починає нараховуватися строк давності виникає тоді, коли припиняються суспільно – небезпечні посягання на об'єкт злочину.

Наголошується й на тому, що давність не застосовується у разі вчинення злочинів проти миру та безпеки людства. Вони підлягають покаранню незалежно від того, який строк минув після вчинення злочинів.

Вважаємо за необхідне зауважити, що під давністю притягнення до кримінальної відповідальності розуміють закінчення вказаних у кримінальному законі строків після вчинення злочину, внаслідок чого особа що його вчинила звільняється від кримінальної відповідальності.

Так, підставами застосування давності притягнення до кримінальної відповідальності є:

- закінчення з моменту скоєння злочину певного строку;
- не скоєння протягом строку давності нового злочину, за яке по закону може бути назначено позбавлення волі на строк не більше двох років;
- відсутність того факту, що особа, яка скоїла злочин, переховується від слідства чи суду. У цьому випадку строк давності призупиняється.

Крім цього в роботі виділено умови звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності: закінчення зазначених у законі строків, не вчинення протягом цих строків нового злочину середньої тяжкості, тяжкого або особливо тяжкого злочину, не ухилення особи від слідства або суду.

Зазначене питання є предметом дослідження багатьох науковців: М.І.Коржанський, В.Я. Тацій, Шапченко С.Д., Прошляков А.О., Кудрячев В.М., Глистин В.К., Зиков В.С., Блум В.І. Їх переконання мають вагомі підстави у висвітленні даного питання. Зокрема М.С.Таганцев, обґрунтував існування давності притягнення до кримінальної

відповідальності з одного боку, непотрібністю та безцільністю призначення в таких випадках покарання, а з другого – процесуальними труднощами відновлення подій минулого, внаслідок чого кримінальне переслідування перетворюється на даремну трату зусиль держави.

Слід зазначити що, законом передбачено два види строків давності:

- диференційований, тривалість якого залежить від тяжкості вчиненого злочину;
- загальний для всіх злочинів п'ятнадцятирічний строк для осіб, які переховуються від слідства чи суду.

Відповідно до ст.49 КК особа, яка вчинила злочин, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо від дня вчинення злочину та до дня набрання вироком законної сили минули такі строки:

- 1) два роки – у разі вчинення злочину невеликої тяжкості, за який передбачено покарання менш суворе ніж обмеження волі;
- 2) три роки – у разі вчинення злочину невеликої тяжкості за який передбачено покарання у вигляді обмеження чи позбавлення волі;
- 3) п'ять років – у разі вчинення злочину середньої тяжкості;
- 4) десять років – у разі вчинення тяжкого злочину;
- 5) п'ятнадцять років – у разі вчинення особливо тяжкого злочину.

При вчиненні кількох злочинів різної тяжкості строки давності для кожного з них визначаються на загальних підставах і можуть бути різними за тривалістю.

Таким чином, звільнення від кримінальної відповідальності – це врегульована кримінальним і кримінально – процесуальним законодавством відмова держави особі компетентних органів від засудження особи, яка вчинила злочин, від застосування до неї кримінально – правових засобів примусового характеру.

Зважаючи на викладене, слід зазначити, що звільнення від кримінальної відповідальності стосується лише обов'язку відповідати перед законом за свої протиправні дії. Водночас, слід зазначити, що особа, яка вчинила злочин, звільняється від кримінальної відповідальності у випадках передбачених Кримінальним кодексом України а також на підставі закону України про амністію чи акту помилування. Звільнення від кримінальної відповідальності здійснюється виключно судом.

Питання щодо процедури звільнення від кримінальної відповідальності регулюється кримінальним процесуальним кодексом України.

В результаті дослідження проведеного в даній науковій роботі ми визначили основні поняття як звільнення від кримінальної відповідальності та звільнення від кримінального покарання, провели паралель між ними, визначили основні їх відмінності. Також в ході дослідження ми визначили правові підстави та порядок звільнення від кримінальної відповідальності як взагалі, так і у зв'язку із закінченням строків давності, вказали основні види звільнення від кримінальної відповідальності, вказали на основні проблеми початку нарахування строків давності за довготривалими злочинами.

Ми визначили, що звільнення від відбування покарання – відмова держави в особі суду від повного або часткового застосування до засудженого примусу, покарання за скоєння злочину, яка ґрунтується на впевненості суду в можливості перевиховання й виправлення його без повного чи часткового покарання.

Матеріально – правовою підставою застосування інституту давності в кримінальному праві вважається строк впливу значного проміжку часу та повної або часткової втрати суспільної небезпечної особи.

Що стосується початкового моменту, з якого починається сплив строку давності за довготривалими злочинами то ми вважаємо що поки об'єкту злочину – громадським відносинам, які охороняються кримінальним законом заподіюється шкода не може ставитися питання про початок закінчення строків давності. Тому слід визначити, що момент з якого починає нараховуватися строк давності, виникає тоді, коли припиняються громадсько – небезпечні посягання на об'єкт злочину.

Перебіг зазначених у законі строків давності, як правило, є підставою обов'язкового звільнення від кримінальної відповідальності, яке має здійснюватись незалежно від розсуду суду.

Вивчення даного питання і понині є дуже актуальним оскільки воно ще не до кінця досліджене і ще не всі питання мають неоднозначні відповіді.

Побережна О.О.

курсант 2 курсу ФПФПМГБ

ННПФПМГБВВ НАВС

Науковий керівник:

Пашковська М.В., к.ю.н.,

старший науковий співробітник

наукової лабораторії з проблем

громадської безпеки

ННПФПМГБВВ НАВС

ОСОБЛИВОСТІ РЕОРГАНІЗАЦІЇ СПЕЦІАЛЬНОГО ПІДРОЗДІЛУ МІЛІЦІЇ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ „БЕРКУТ”

Необхідність у створенні спеціалізованих підрозділів з охорони громадської безпеки продиктовано не лише політичною обстановкою в країні, але й вкрай напруженою криміногенною ситуацією, що пов'язано з розпадом Радянського Союзу.

Виходячи з вищезазначеного, підрозділ внутрішніх справ спеціального призначення “Беркут” був створений як ОМОН (Загін мобільний особливого призначення) на базі Міністерства внутрішніх справ УРСР Указом Верховної Ради УРСР від 5 грудня 1988 року. Перші загони ОМОН були створені в жовтні 1988 року, коли вищим керівництвом СРСР був ухвалений курс на